

12. ЮН – ДЕНЬ РУСИНІВ НА СЛОВЕНЬСКУ

На основі засідань і пропозицій членів ВВ, КВ і ДР РОС, організації молоді Русини, симпатизантів Русинів і выголошеної анкеты, Русинська оброда на Словенську пропонує за День Русинів на Словенську 12. юн. (В днях 10 - 12 юна 1933 ся одбыли першы Дні русиньской культуры в Пряшіві, бив одкрытый памятник А. Духовніча і 12. юна 1848 ся одбыв першы Славянський зязд в Празі...).

ЗДРАВІМЕ ДЕЛЕГАТІВ І ГОСТІВ 10. СВІТОВОГО КОНГРЕСУ РУСИНІВ І 4. СВІТОВОГО ФОРУМУ РУСИНЬСКОЙ МОЛОДЕЖИ!

Перед вісімнадцять роками, конкретно на ярь 23. - 24. марца 1991 року в Меджілабірцях, у тогдышній Чесько-Словенській федеративній републіці, ся зродив Світовий конгрес Русинів (СКР), на чело котрого бив зволений Василь Турок, перший председа Русиньской оброды на Словенську а так і перший председа СКР. Дотеперішніх девять СКР ся одбыло в семох штатах Европы – по двараз у нас (Меджілабірці, Пряшів) і в Польску (Криниця), по раз у бывшій Югославії, теперь Сербія (Руський Керестур), в Мадярську (Будапешт), на Україні (Ужгород), в Чеську (Прага) і в Румунську (Мараморош-Сірет). Першых десять років екзистенції Світового конгресу Русинів, значить 5 волебных періодів, бив у функції його председы уж споминаний русиньський представитель зо Словенська – В. Турок, єден період Александер Зозуляк, тыж зо Словенська, далшы період Адрій Копча з Польска, а теперь уж другый волебный період стоїть на чєлі Світового конгресу Русинів Проф. Павел Роберт Маґочі зо Северной Америки. О розростаню русиньского світового руху свідчить і такий факт, же на розділ од того, же на першій Світовій конгресі Русинів в Меджілабірцях были, окрем словенських Русинів, заступлены лем представителі Русинів з Підкарпатя, войводиньскы Русини з бывшой Югославії і польскы Русини, то днесь творять членство у СКР і представителі мадярських, америцькых і канадських, чеськых, румуньскых і хорватських Русинів. Просто, в сучаснім часі Світову раду Русинів, што є найвысший выконный орган Світового конгресу Русинів меджі окремима конгресами, творять представителі русиньських організацій із девятьох штатів Европы (Словенсько, Сербія, Польско, Україна, Мадярсько, Чесько, Румунсько, Хорватсько) і Северной Америки (США і Канада).

Задумуючі ся над тым, який є властно позітивний принос дотеперішніх Світових конгресів Русинів, котрых ся одбыло докопы девять, треба повісти, же то є главні возроджованя русиньской ідентичности, спровоґованя Русинів на меджінародній арені, але і кооперація діяльства окремых русиньских організацій, главні в области культуры, школства, науки, літературы і прєсы. На минулых Пленарных засіданях СКР были натякы на розвой сполупраці Русинів з окремых штатів і в інших областях, але до того часу то остало лем в теоретичній подобі. О конкретных выслідках работы СКР за 9. волебный період істо буде у своїм главнім рефераті говорити його лідер Проф. П. Р. Маґочі на юбілейнім 10. Світовім конгресі Русинів 4. – 7. юна 2009 у Сербії і Хорватії. Ту ся зыйдуть русиньскы делеґаты і гості з цілого світа, жебы презентовали і меджі собов конфронтowali свої досяґніня дварічної работы (од 9. СКР в Румунську) і взаємно ся радилы ці

інспіровали на далшых постапах цілосвітового діяльства русиньского світового руху до будучности.

Світовий конгрес Русинів, як уж ку тому провокує і сама назва, мав

бы быти великим хранителем і застанцьом людських прав вшыткых Русинів, котры творять його членську базу. У тім світовім форі бы, подля мене, мала в каждім припаді

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

Лем ся добрі попозерайте на тот ґлобус:
- Ці видите там даякого Русина? Гейже не видите!
Тадь вам гварю, же на тім світі ниякы Русини не екзистують.

пановати демокрація, толерантность, рєшпектованя розмаїтых поглядів і конштруктивної критікы, котра нам може послужыти як добра іншпірація або присилить нас глубше ся задумати і переоцінити конкретны крокы дотеперішньої работы. Конгрес мусить брати до увагы і такий факт, же Русини жыючі в окремых штатах Европы ці Америки не мають про своє діяльство єднакы можности. Треба брати до увагы, же каждая русиньска міноріта мать у своїм штаті, де жыє, і свої шпеціфічны условия. Не можеме „єднакым метром міряти“ основне діяльство, наприклад, войводиньскых Русинів в Сербії, котры суть у своїй домовині давно узнанов народностнов меншынов, з ініціативов Русинів на Підкарпаті, котрых Україна до днешніх днів не узнала. І зато не чудо, же Русини на Україні за свої основны права боюють розмаїтыма способами, котры ся не мусять каждому любити. Як, наприклад, і Світовій Раді Русинів (СРР), котра спомеджі своїх членів вылучіла М. Алмашія і нагородила го іншов особов, а іщі ку тому ся публічно высловила, же ся „дїштанцує“ од такого (політичного?) діяльства Русинів на Україні. Бідны Русини на Україні! Їх влада ся ку ним обернула хребтом а Світова рада Русинів, котра бы мала быти міцнов стріхов над вшыткыма Русинами, не хоче з нима мати нич сполочне. Потім ся ніт што чудовати, же глядають підпору у інших, котры ся од них не одвертають. І тотя тема бы мала резонувати на тогорічных Пленарных засіданях 10. Світового конгресу Русинів в Сербії і Хорватії, бо кедь маме сердце на справнім місці, не можеме ся ку тому болячому проблему на Україні ставляти легковажно.

◆ ◆ ◆
Меджі участниками 10. Світового конгресу Русинів, будуть выступати і представителі Русиньской оброды на Словенську, як делеґаты: Владимир Противняк, председа РОС і член Світовой рады Русинів, Мі-

► с. 1

рослав Кереканіч, член ВВ і МО РОС Гуменне, Сільвія Лисінова, членка ВВ і МО РОС Пряшів, Ян Липіньскый, член Порадного збору РОС і підпрєдседа ЗІРС, Братіслава, Іван Бандуріч, член Рады влады СР про народности і етнічны групы за Русинів і член КВ РОС, Бардйіов, Павел Дупканіч, член Порадного збору РОС, Габура. Як гості на 10. СКР будуть РОС репрезентувати Мірон Крайковіч, підпрєдседа РОС, МО РОС Цернина, Власта Оцетникова, членка ВВ і МО РОС Снина і Александер Фецура, член КВ і МО РОС Гуменне. Сполук русиньскых писателів Словеньска буде на конгрєсі заступати Ярослав Сисак. (Наградници 10 СКР: Михал Штеньо, прєдседа ЗІРС, Братіслава, Василь Хома, член СРПС, Братіслава і Штефан Зима, член ВВ і МО РОС Стара Любовня).

Участниками 10. СКР і 4. Світового форуму русиньской молодежи будуть і членове Выконного выбору недавно выникнутой організації молоды Русины на Словеньску, котры будуть першыраз у своїм жывоті на такім світовім форі Русинів. Зато єм праві тым молодым Русинам поставила вопрос:

Першыраз будете участниками 4. Світового фора русиньской молодежи і 10. Світового конгрєсу Русинів в Сербії і Хорватії. На што ся найвєце тішыте і якы выслідкы очекуєте од тых цілосвітовых стріч Русинів?

► Людмила СЕКЕРАКОВА, членка Выконного выбору організації молоды Русины на Словеньску, Баєрієці

Є то добра нагода спознати новых людей і надвязати новы контакты з Русинами за границями Словеньска. Рада бы єм спознала їх традиції і звыкы. Тішу ся нєлєм на молодых, але на вшыткых участників того конгрєсу. Буде то интересне стрітнутя, котре принесе повно нападів і так само поглядів,

котры собі рада выслухам, може ся з нима буду і іншпировати.

► Мартін КАРАШ, член Выконного выбору організації молоды Русины на Словеньску, Камюнка

Од Світового конгрєсу Русинів очекую розумны рішєня прєдставителів Русинів з окремых штатів світа. Очекую зєдночєня поглядів і глядєня таких тем, котры бы Русинів вєце спойовали а не роздільовали. Чекам, же буде мудра і конштруктивна дїскузія о будучности Русинів і взаємній помочі.

Тішу ся главні на Світовім форум русиньской молодежи, бо праві молодеж є гарантом будучности і розвоє русинства і є носитєлем нового штїлу іднєня, новых способів роботы заложеной не на закладі особных аверзій з минулости, але будованых на конкретных темах і проблемах Русинів, котры траплять Русинів в окремых країнах. Буду ся интересовати о конкретны проблемы Русинів в окремых штатах і буду рекомєндувати, жебы праві молодежны русиньскы організації были таким контрольным органом про своїх старшых колегів з русиньскых організацій. Жебы акурат молодежны організації указовали на хыбы, на проблемы, котры треба рішыти в окремых штатах, де жыє русиньска народностна меншына. Так само буду рад, кєдь наша молодежна організація молоды Русины здобуде новы контакты, новых партнерів про будучу сполупрацу молодых Русинів.

► Сільвія ЛИСІНОВА, членка ВВ РОС і організації молоды Русины на Словеньску, редакторка Інфо Русина, Пряшів Юбілейный 10. Світовий конгрєс Русинів як і 4. Світовий форум русиньской молодежи – на обох акціях буду участников першыраз і є про мене великов візієв прєважні у тім, же

доба прагматизму, в якій днєсь жыєме, выжадує потребу вєце і вєце ку вєкшій інтеграції Русинів світа. А думам, же праві таке велике свято, як суть высше спомянуты акції, іщі вєце отворяють ворота ку зєдночованю Русинів світа і ку декларованю силы русинства. Є лєм на нас, як то вшытко зужыткуєме. Бою ся, жебы сьме не виділи европскость без нашой культуры, бо думам собі, же русиньска культура не є меншеціннша як інша. Зато за прапотребне поважую і то, же участници 10. СКР ся будуть вєце заподівати культуров, освітов і іншыма проблемами Русинів праві в Европі, бо ту нас жыє найвєце. За болячий вопрос є у мене сітуація братів Русинів на Підкарпаті. Добрі знаме, же дотеперь там не суть штатом узнєнякнародностна меншына. Вшыткы їх одсуджують за їх радикалізмус. Но ся прошу: Што мають інше робити, кідь ся од них і мы Русины дїштанцуєме? Зато очекую, же і тота проблематика буде важным пунктом іднєня і розумных пропозицій, як помочі при далішм діялєстві Русинам на Підкарпаті. А в непослїднім ряді очекую і вірю в то, же уж ся конєчні у Світовім конгрєсі Русинів перестанє робити „етно бізнїс“. Грошы суть потрібны, но не суть найважнїшы і істо не зміцнять прєзентацію русинства у світі в такій подобі. Найвєце ся тішу на велику силу молодых людей, бо такы стрічі ня поганяють до далшой роботы і давають потрібный змысел моїй роботі на русиньскім полю.

► Петро ШТЕФАНЯК, прєдседа організації молоды Русины на Словеньску, Мальый Липник Быти участником світового фора є про мене честь, бо можу ся ближе достати ку Русинам зо вшыткых кутів світа. Тішу ся на спознаваня новых людей, котры мають різны ідеї і планы, як утримати русиньску культу-

ру при жывоті. Можеме ся там вельо приучити, іншпировати ся до нашой далшой роботы. Од Світового фора русиньской молодежи очекую нєлєм надвязаня новых контактів, але і ближшу сполупрацу меджі Русинами з різних країн. Стрїтнутя наших молодых Русинів з активными молодыма Русинами світа може принєсти вєкшій потяг до далшой роботы і глєбшу мотивацію.

► Марек СЕКЕРАК, член Выконного выбору організації молоды Русины на Словеньску, Баєрієці

Я од 4. Світового фора русиньской молодежи і 10. Світового конгрєсу Русинів в Сербії і Хорватьску очекую, же ся дознам якы акції они організують, як утримують наше культурне богатство, як они поступують в роботі, жебы ся люде голосили ку русиньскій народности. Найвєце ся тішу, же спознам молодых Русинів, котры ся старають о русиньску культуру у своїх штатах.

Нашым активным молодым Русинам вїнчую щастливє выкрочїня до світа Русинів з віров і надїєв, же ся добрі підучать і приготують на поступне перебераня русиньской штафеты од старшой генєрації Русинів. А ку тому їм істо будуть напамічными і такы світовы форумы, як 10. СКР і 4. СФРМ. Вшыткым делегатам і гостям на обох світових акціях Русинів жычу много позітївной енергії, котра їх поведе ку розумным рішєням на благо вшыткых Русинів світа.

Анна Кузмякова, фото з архієв респондентів і редакції.

Култ і культура суть узко звязаны (До зрахованя людей в 2011 р.)

Недавно єм видів чеськый документарный фільм (1,5-годиновий) Іветка і гора, в котрім єм здокументована історія тзв. „зьявлінє Богородиці в Литмановій“. Фільм єм спрацованый на высокій умелецькій уровни. Хто го попозерать, до оч му буде бити контраст Литманівчанів бісідуючих і співаючих свої народны співанкы твердо по русиньскы і містного грекокатолицького священника з архієпіскопом єзуітом Яном Бабяком, котры бісідують до людей в церькви і поза ню твердо по словеньскы. Подля фільму, богослужбы в литманівській грекокатолицькій церькви ся одправляють по словеньскы.

Як єм попозерав фільм докінця, поставив єм собі вопрос: як довго Литманівчане будуть межді собов іщі бісідувати по русиньскы і співати свої стародавны співанкы по русиньскы...?

Култ і культура ідуть ведно. Зато мають і еднакый словный заклад. Култ є главніший, зато є на зачатку обох слов. Як ся змінить култ, змінить ся і культура-народ, народна ідентичность... Як ся буде довше култ Господу Богу одправляти в словеньській культурі (бісіді), то змінить ся і бісіді людей, їх народна ідентичность і материньска бісіді з русиньской на словеньску...

Телефонують мі грекокатолицькы вірници із вшеляких сел, де ся насилу голова-неголова ліквідує старославянське богослужіння і русиньска бісіді з проповідей священника. Просяць ся, што мають робити...

Прошу ся їх:

— Кілько фалатків часописів: *Благовістник*, *Артос*, *Інфо Русин*, *Народны новинкы*, *Русин* берете до села? Кілько людей чітають тоты новинкы?

Одповідьов є тихо в телефоні... Тихо значіть, ани єден...

Другый мій вопрос є:

— Кілько людей у вашім селі ся приголосило ку русиньській народности в році 2001?

Одповідь є, же пару... Потім ім гварю:

— А што потім хочете? Де сьте были дотеперь?

В селі вшыткы люде бісідують по русиньскы, но про свое русинство не зроблять ани то, жебы ся при анонімнім зрахованю людей приголосили за Русинів... Кебы ся в селі приголосило, так як досправды є: скоро 100 перцент Русинів, єзуіта архієпіскоп Ян Бабяк бы ім там не міг так обычайні запровадити в церькви словеньску бісіді і потім о пару років бы ім там не был запроваджений і латиньскый обряд! Як ся люде голосяць ку словеньській народности, хоць бісідують чісто по русиньскы, пряшівскый грекокатолицькый архієпіскопський уряд аргументує при запроваджованю словенціны тым, же в селі жыють предці Словаці.

Пробачте мі за слідуєче твердо высловлене, але правдиве завершіня над тым роздумом о култі і культурі:

Каждый, хто любить свій кірілометодьскый старославянський обряд (култ) і хоче, жебы ся в нім молив надале у своїй церькви подобно як послідніх тісяч (1000) років, не оставать йому нич інше, лем жебы зробив то мінімум, што може зробити про себе і свою фамілію. Не буде „безсловесным“ (старославянський вираз на означіння звіріны, котра не знать бісідувати людськыма словами) волом, котрый є тихо, як го ідуть заколоти, але при зрахованю людей в 2011 році потвердить в анонімнім формуларі, же його материньсков бісідов є бісіді русиньска і же є народностьов Русин. Кедь так зробить каждый Русин, захранить нелем свій русиньскый култ (старославянський русиньскый обряд в церькви – в сучасній ватиканській термінології: русиньску Церьков sui iuris), але і русиньску культуру (русиньску бісіді, співанкы, танці...) і свою властну ідентичность.

о. Йосафат Владимір Тімковіч,
ЧСВВ, Кошыці

email kontakt: jvtosbm@yahoo.com
website: www.geocities.com/timkovic/

ЧОМ СЯ БУДУ ГОЛОСИТИ КУ РУСИНЬСЬКІЙ НАРОДНОСТІ

ЗРАХОВАНЯ ЖЫТЛЬСТВА 2011

У днешнім выданю новинок нам на наш уж традичний анкетовый вопрос одповів

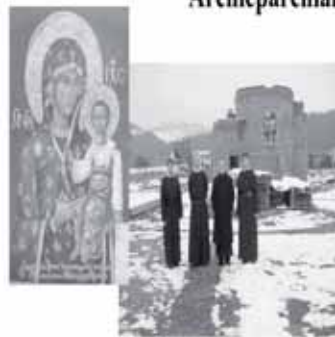
Інг. Ян Липінський, підпредседа Здружіння інтелігенції Русинів Словеньска, член Порадного збору РОС, русиньскый активіста з Братіславы, родак з русиньского села Порубка, свідницького окресу.

То є барз просте, бо єм од народжіння Русин. Кідь єм был малый так ня у нашім селі называли „русинок“. То было зато, бо мій прапрадідо ся приженили до села з Лемковины. Небіжчик Василь Турок (перший председа СКР і РОС) фурт гварив, же кідь нас Господь післав на землю як Русинів, так істо мав з нами конкретный замір. Є лем на кождім єднім з нас, ці такий дарунок-талент приймеме, ці го будеме дале охраннывати і выплішовати. Чім нас Русинів буде веце, тым буде векша надій, же тот замір сповниме.

За одповідь дякує С. Лусінова

MONASTYR KRASNYJ BROD

Archieparchialny odpust - Sošestviје Sv. Ducha
6. - 7. јuna 2009

Posvjacka Monastyrsej Cerkvi

Subota 6. јuna 2009 Fatimska

- 14.00 Perenesiņa Ikony Presv. Bohorodicy
- 15.30 Moleben do Presv. Bohorodicy
- 16.00 Posvjaciņa vody
- 16.30 Večurnia z litijov
- 17.00 Ružanec
- 18.00 Služba Boža, Agape
- 20.00 Akafist ku Sv. Duchu
- 21.00 Povečerije, molitva Psalmiv

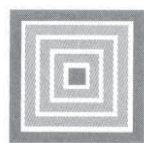
Neđiļa 7. јuna 2009

- 8.00 Utreņa
- 9.00 Moleben do Presv. Bohorodicy
- 10.00 Posvjacka Monastyrsej Cerkvi
- 10.30 Archijerejska Služba Boža, mirovaņa...
Vladyka Jān Babjak SJ
prešovský arciepiscope a metropolita

Serdečno Vas pozvyvame.

**ПОЗЫВАМЕ ВАС НА
47. ФЕСТИВАЛ
КУЛТУРЫ
І ШПОРТУ
ДО МЕДЖИЛАБОРЕЦЬ
27. – 28. ЮНА 2009**

Patria
Slovenský rozhlas 5

Зміны в розгласовім высиланю!!!

Од 2-го фебруара 2009 народностно-етнічне высиланя можете слухати на коротких волнах, в пасмі ВКВ два. Каждый день од 18-ой до 19-ой години наш програм наладите на цілій території Словеньска на выштыкых фреквенціях Радія Регіна. На тых самых фреквенціях нас можете чути так само і у вівторок од 20-ой до 22-ой години і у четверь од 20-ой до 21-ой години. Через вікенд можете свої облюблены програмы окрем уведженого часу чути в суботу вечір од 19-ой до 21-ой години а в неділю рано од 7-ой до 9-ой години на фреквенціях Радія Регіна Кошыці. Подробнішы інформації найдете на www.rozhlas.sk

**РУСИНСЬКИЙ ПРОГРАМ
1. 6. – 15. 6. 2009**

1. 6. 2009 – понеділок

18.00 - 18.30 Радіоновины

3. 6. 2009 – середа

18.00 - 18.30 Радіоновины

5. 6. 2009 – пятніця

18.00 - 18.30 Радіоновины

9. 6. 2009 – вівторок

18.00 - 18.30 Радіоновины

20.00 - 21.00 Радіомагазин

21.00 - 21.30 Літ. релация, репріза

21.30 - 22.00 Музыка народности

11. 6. 2009 – четверь

18.00 - 18.30 Радіоновины

13. 6. 2009 – субота

18.00 - 19.00 Радіо молодых. Приповідка:
Машлічковы баусы

19.00 - 20.00 Радіомагазин, репріза

20.00 - 20.30 Подобы живота: Й. Мушка

20.30 - 21.00 Музыка народности

14. 6. 2009 – неділя

7.00 - 8.15 Літургія ГКЦ Луков

8.15 - 9.00 Музычны поздравы

18.00 - 19.00 Село грать, співаць і думу думать

15. 6. 2009 – понеділок

18.00 - 18.30 Радіоновины

17. 5. 2009 – середа

18.00 - 18.30 Радіоновины

Театер Александра Духновіча в Пряшові

**3. юна. 2009 о 19:00 на Великій сцені ТАД
Благо Углар і колектів: ДОБРОПИС**

Режія: Благо Углар

В інсценації не зазвучить вельо слов, но і тых мало, котры там мож учути, не давають нияке высвітліня. Гра Добропис не є о великій надії, но є то о малій радости. Исто бы сьме были вшыткы рады, кебы ся нам вернуло вшытко тото, о чім сьме собі думали, же уж давно є страчене, же нам не патрить.

**10. юна 2009 о 19.00 на Малій сцені ТАД
Карол Горак: LA MUSICA**

Режія: Растіслав Баллек

Автентічна словеньска драма, котра на судьбі єдної родины захоплює події скоро цілого 20. ст. Интересне у тій драмі є, же музыка, котра є поважована за культурного чинителя сполочности, у тім припадї ся ставать причінов трагедії цілої родины.

**14. юна 2009 о 16:00 на Малій сцені ТАД
Коморне дівadlo без опоны
О ЗЛАТІЙ РЫБЦІ**

Модерна адаптація приповідкы Злата рыбка од А. С. Пушкина. Через веселы пригоды і співанкы рыбаря і його ненасытної жены ся наворачать ку традиційным цінностям, на

котры мусить в наших приповідковых пригодах двоох людей показати аж бісідуюча рыбка.

**17. юна 2009 о 19:00 на Великій сцені ТАД
Фрідріх Діренмат:
АНГЕЛ ПРИХОДИТЬ ДО БАБИЛОНУ**

Режія: Якуб Нвота

Гротескна комедія єдного з найвызнамнішых швайцарскых драматіків 20. ст. є глибоко сатірічнім поглядом на контакты меджі світом божым і світом поземскым. Є то гра о парадоксім недорозумію меджі Божым заміром і його людськым наповніньом на Землі. Гра выникла в 1953 р., але ей надчасовый обсяг є барз актуальній і в сучасности.

▲ Протагоністы гры (зліва) В. Русиняк, Л. Миндош і І. Латта.

**Вышло нове ЦД –
ЧОМ МЫ РУСИНЫ**

Конечні! Думам, же вступне слово найліпше характеризує то, што бы за мене тепер повіло вельо молодых Русинів, бо знам же русиньска модерна співанка ім міцно хыбить. А єм пересвідчена, же переважні на тоту генерацію людей думав і молодый, амбіціозный, жертвенный Русин –

музикант Крістіян Гуняра зо Стаціньской Розтокы сниньского окресу. Він в тых днях выдав перше ЦД в історії русиньской популярной музыки на Словеньску під назвом **ЧОМ МЫ РУСИНЫ**. Через спомянуте ЦД собі словнив свою ціложывотну тугу - выдати ЦД з русиньскыма популярныма співанкама. Три рокы іх зберав, сам зложыв, написав текст, наспівав і зробив музичне аранжма. А выслідок? Калап долов! Не єм одборник на музыку, но елементарны прінціпы рок і поп-музыки мі не суть чужді. Высоко оцінюю тото, же вшыткы співанкы на ЦД суть автентічны, ани єдна з них не є перетворена почітачовов техніков з народной на модерну, так як є то в сучасности трендом. При слуханю співанок єм собі спомянула на слова, котры колись давно повів славный Джон Ленон (Бітлс), цітую „за оригінальность музичного прояву поважую лем таку співанку, в котрій чую велике сердце співака...“. А Крістіяновы рок-поповы співанкы суть лем великым доказом тых слов. На новім ЦД є аж **19 співанок**, переважні з його

родного краю - сниньской долины. Меджі нима найдете і знамы популярны співанкы, як: **Неморальный живот** або **Тінеджер**, за котры він як інтерпрет минулого року на 3. річнику конкурзу Русиньской популярной музыки в Меджілабірцях здобыв ціны в категорії найліпше аранжма і найліпше написаний текст. Найвекшым гітом на ЦД є помпезна співанка **Чом мы Русины** (подля ньой є і назва ЦД), з яков ся К. Гуняра на 1. річнику конкурзу Русиньской популярной музыки у Свиднику в 2006 році став абсолютным вітязом у вшыткых категоріях. Як урок споминань на свого брата, котрый трагічно загынув як 21 річний, автор присвятив співанку під назвом **Адріян**. У ній є найвече чути сімбіозу світської і поземской любви. **А якы суть далшы планы К. Гуняры в области популярной музыки?** „... в близкій будучности хочу наточіти **відеоکلпн**

ку співанці Чом мы Русины, в котрім буде зображена минулость, сучасность і будучность нас Русинів, яку я виджу позітивно. Думам, же і тото буде така мала перлочка в нашім обрודжію, бо сам добрі знам, же русиньсков популярнов музиков ся дасть веце мотивовати молодых людей до народностного усвідомліня.“

За молоду генерацію хочу авторови подяковати зато, же ся таке дашто зродило, бо исто зміцнить пропагацію русинства меджі людми, котры не інклінують ку фольклору, но нашу музыку люблять або ся ньов заподівають. Нове ЦД собі мож обіднати на тел.ч. **0918 138 554**.

С. Лисінова

В УЛІЧУ ВЪНИКЛА ДАЛША ОРГАНІЗАЦІЯ РУСІНСЬКОЇ ОБРОДИ

Возроджованя нашої найстаршой русиньской пореволючнїй організації - Русиньской оброды на Словеньску (РОС) ся активно продовжує уж 19 рік. Доказом того є уж тогды наштартований процес самоусвідомльованя Русинів, котрый ся вдяка РОС активні розвивать по сучасній час. Мімо того є організації з рока на рік міцніша, мать своїх симпатизантів, прибывають ку нїй колективны членове, розшырює ся єй членська база як і сполупраца з іншыма організаціями або інституціями. За таков силе в русиньскім русі як є РОС од єй вынику были і суть якостны люде, котры ся в меншій або векшій мірі поділяли на конкретній роботі і до того часу досягнутих выслідках організації. А за добры выслідки мож поважовати і выник далшых містных організації РОС.

Лем за послідні 2 місяці т. р. выникли 2 містны організації РОС, перша 26. 4. 2009 (так як сьме уж інформовали в ІР 8 - 9 2009) у селі Цернина свидницького окресу а друга теперь 7. мая 2009 у селі Уліч сниньского окресу. Праві в тот день там была скликана установлююча членська сходза, котру вів в мені приправного выбору староста села Ян Голінка. На ній собі притомны членове за председу МО РОС в Улічу zvolили ініціатора акції Яна Голінку. За підпредседкыню МО была zvolена ПаедДр. Яна Кочанова, далшыма членами выбору МО РОС в Улічу ся стали Мгр. Мартіна Зимовчакова, тайомничка, Ружена Русинова, записователька і Анна Барнова як членка. За членів (3-членной) Дозорной рады были

zvolены: Івета Голінкова, компетентна контролорка, Мгр. Меланія Гайдошова і Татіяна Чабинова. Темов засіданя была і взаємна сполупраца з іншыма містныма русиньскыма організаціями, главні в области русиньской культуры і церьковного жывота сниньского регіону, організованя Русинів і пропагація русинства перед зрахованьом жытельства в 2011 році. Меджі головны задачі МО РОС в Улічу, котры мають быти зреалізованы в близкім часі, членове выбору становили - выпрацованя активіт організації на 2009 рік і спрацованя главных кроків в улїчскій долині перед зрахованьом жытельства в 2011 році. Документы з установлюючого засіданя – запис, презентачный список, узнесія і пожаданя МО РОС Уліч

о членство в РОС, новозvolеный председа Ян Голінка поштов заслав на секретаріат РОС, подтвердили, же нова організації є на світі. Вірїме, же ку ній будуть прибывати далшы, бо лем сполочныма силами можеме посунути наше русиньске діло допереду.

А што іншпировало Яна Голінку ку вытворіню МО РОС в Улічу?

Де інде як у нас на „Пуйдяках“ бы мала выникнути організація про Русинів? Вєдь мы ту жыєме русинством, організуєме різны культурно-сполоченьскы акції, маме ту много світознамых і жертвенных Русинів. Інакша як русиньска бісїда не є нашому седцу близка, утримуєме ту міцно вшыткы възначны традиції

нашых предків як напр. Вечуркы (Андрїївскый день при прядках), Ламаник (конець фашенгїє) Святый вечер, Крачун ітд. Зато сьме поважовали за барз потребне мати свою організації, котра бы тоты вшыткы активіты офіціално застрїшыла. Но мушу ся признати, же хоць сьме уж давно хотїли, жебы у нас выникла МО РОС і так першыї імпульз пришов од сучасного председу РОС В. Протівняка, котрый нам помїг при вынику новой організації і высвітлив вшытко потребне, за што му в мені вшыткых сердечні дякую.

Про інтерес треба увести, же село Уліч ся находить приближно 15 км од окресного міста Снина. Першыї писомный запис о селі походить іщі з 1451 року. В сучасности мать 996 жытелів, при зрахованю жытельства в 2001 році собі там русиньску народность записало 327 жытелів села. Ку грекокатолїчкїй вірі ся приголосило 371 а ку православній 507 жытелів села.

Нововыникнутий організації на челі з єй председом пожелаїме вельо успїхів і елану до далшой работы.

С. Лисїнова

Русиньскы умелці під Вігорлатом

Під таков назвов выникла не так давно нова русиньска організації під Вігорлатом зо зареєстрованым центром у Снині. Заспівайме собі під сниньскым каміньом або мотивуйме талантованых людей ку розвиваню русиньской культуры од найменшых школкарів аж по дорослых, бо у сниньскім регіоні є їх досправды достаток... Таки думкы вели активного члена МО РОС у Снині, члена КВ РОС і честного члена молодых Русинів Крістіяна Гуняру зо Стаціньской Розтокы ку вынику новой організації, котра мать умелецькый характер. Він був нелем ініціатором взнику той організації але став ся і єй председом. Організації Русиньскы умелці під Вігорлатом (РУПВ) мать уж конкретні выпрацовану концепцію работы, свою структуру, активізовану членську базу як і розшырену сполупрацу з іншыма організаціями. В сучасности мать свій выбор і 20 членів, меджі котрыма суть і знамы люде з области культурно-сполоченьского жывота як Власта Оцетникова, членка ВВ РОС і председкыня МО РОС Снина, Анна Ковачова, членка ДР РОС і дуо спі-

вачка групи Дума, Марія Чокинова, легендарна співачка русиньскых народных співанок ітд. Думаєм, же такы шпеліфічны організації, котры мусять выказовати і конкерны

выслідки работы, суть в области русиньской культуры барз потребны, бо в днешнім часі не є проблем заложыти організації, докінця ся то ставать трендом, но найважніше є, жебы такы організації мали про нас Русинів істый хосен, вызнам як і імпульз до далшой мотивації людей в области русиньской культуры, а в непосліднім ряді презентовали нашы цїнності і красоту нелем перед русиньскым жытельством, но і перед цїлым народом. Зато сьме ся опросили того найкомпетентнішого К. Гуняру:

Што є головным цїльом нововыникнутой організації?

- Здружовати вшыткых любителів умія од найменшых школкарів аж по продуктивний вік. Чекать нас работа як на турні, бо хочеме вытворити тзв. кольыску про русиньскы таланты, котрых

є досправды конкретно у нас на Сниньщїні невроком. Но є жаль, же о такых талантованых людей не є достаточно постарано і тым практично кончіть їх умелецька путь. Хоць знам, же їх туга стати ся професіональныма співаками або музыкантамы є досправды велика. Не хочу тым повісти, же мы їх будеме учїти як ся стати професіональнм співаком, бо ку тому не маме ниякы компетенції, но будеме ся снажыти праві такых людей „посунити“ дале, жебы ся їх талант адекватно розвивав. З другого боку ся зась хочеме зосереджовати і на такых умелців, котры свій богатыї талант уж презентовали або презентують, но гнедь як зыйдуть зо сцены ся на них незаслужені забывать... Повїме собі - шак прийдуть іншы, но тых потім чекать така сама остатня капітола умелецького жывота.. А є то добрі? Істо, же ні, бо тым лем страчаєме далшу перлочку в нашім оброджїню. Далє ся хочеме замїрїти і на конкретны сценічны пасма, в котрых будуть зображены традиції і обычаї нашых предків у сниньскім регіоні в модернім поданю. Но найголовнішым цїльом буде гляданя талантів у вшыткых областях культуры і умія. Значить, же нелем

у музичній сфері, но і в танцю, маляваню, декламації ітд.

А які суть найближшы планы організації?

Хочеме зорганізувати конкурз про дітей матерьскых школ під назвов Гляданя талантів Вігорлату, котрый буде мати характер поступового крайского конкурзу з участьов на цілоштатнім конкурзі присвяченім матерьскым школам на Словеньску. До нього хочеме запоїти вшыткы МШ сниньского окресу з різних сфер умія. Далє хочеме у Снині зоорганізувати выставку талантованых людей сниньского регіону ітд. В сучасности сполупрацуєме з МО РОС у Снині, но хочеме єй розшырити поступні і з іншыма інституціями або організаціями, напр. з містом Снина або з централнов РОС, котру хочеме пожадати о колективне членство.

Русиньскым умелцям під Вігорлатом на челі з єй шыковным председом К. Гуняром уж лем пожелаїме, жебы ся перфектна ідея в подобі нововыникнутой організації наповнила і жебы сьме были каждым роком богатшы о нашых талантованых людей.

Текст і фото С. Лисїнова

В ЧЕРТІЖНІМ СПОМИНАЛИ НА Ю. СТАВРОВСКОГО- ПОПРАДОВА

Минуло 110 років од смерти визначного русинського священика, писателя і поета **Юлія Ставровського-Попрадова**, котрий є похований на цінтері в Чертіжнім. Панахїдов при гробі, котру служив **о. Владмир Секера-Міклуш**, за участи старости села **Александра Куліка**, посланців селського заступительства і жителів Чертіжного, собі припомянули живот і діло того визначного священика.

Юлій Ставровський-Попрадов ся народив 18. фебруара 1850 р. в селі Сулін (старолюбівнянський окрес). Його отець Іван був свя-

▲ Панахїда при гробі Ю. Ставровського-Попрадова в Чертіжнім.

щеником в Суліні, мати была походжїном з мадярського роду, но барз скоро ся научїла бісїдовати по русиньскы. Юлій був уж од дітинства таланований і так го дали на Гїмназію до Левочї і до Пряшова. Потїм одышов до Будапешту на правницьку факулту, но по першїм році перешов до Пряшівской духовной семїнарії. Там заїнтересовав владыку Гаганця, котрий го послав штудувати на богословску факулту до Будапешту, котру в 1874 р. скїнчїв. Даякїй час був священиком в Орябїні і Торисках а потїм був повїрений за вікаря в Пряшовї. По смерти священика в Чертіжнім в 1879 р. пришов Ставровський до Чертіжного, де пережив послїднїх 20 років. Ю. Ставровський-Попрадов був скромным і робїтным чоловіком. Окрем руського і мадярського языка знав французський, німецький, англїцький і латинський язык. Быв обдарований незвычайным поетїчным талантом. Написав много прекрасных поезїй. Знамы суть його творы На Бес-

кїді, Вечїрній звїн і іншы. Писав і літературно-научны роботы, заподавав ся філософїйов, історїйов і публіцістїков.

ФІЛМЫ О РУСИНАХ, ЯК ЇХ СЛОВАЦИ НЕ ПОЗНАЮТЬ

Братїславскы Русины і їх сїмпатїзаны зажыли 7. мая т. р. свое мале народностне свято. Попозерали два русиньскы фїлмы, котры ся минулого року зродили і в тых днях одштартовали свое путованя меджі людей. Першый фїлм **Божена і єї діти** є

минутажов недовгый, но мать свїй визнам в мапованю діятельства сучасных Русинів і того, чїм ся меджі нами ставають унікатнымы. Фїлм є о учїтельці **Боженї Загорцовїй**, котра походжать з Кленовой, снїньского окресу і цїлый свїй професїональный живота присвятила роботї з глухонїмыма дітмы. Другый 35-минутовой фїлм з назвов **Преосвященный... (Василь Гопко, благославленный Русин)** походить з ділнї творчого дуа, режісеркы **Іваны Лемпельовой** і камераманкы **Веры Бачиковой**. Фїлмы выникли завдякы фїнанчнїй підпоры МК СР (програма *Культура народностных меншын*

▲ Учаснїцы свята - уведжїня до жывота русиньскых фїлмовых документїв у Братїславі.

ПРЕСМОНІТОРІНГ З РУСИНЬСКОГО РЕГІОНУ

2008)ї Здружїня інтелїгенції Русинів Словеньска. Одбыло ся і покропїня і выпроваджїня фїлмів до свїта водов – Цїгельков з родного краю, погласканьом листками з барвінку і словный вступ крестного отца, прокуратора **Яна Шанты**. Він ся родным языком пригварив публіці і не забыв припомянути, яка є сїмболїка, же за крестного собі творителї выбрали представителя інштїтуції, котра мать на старости охрану закона. Той інштїтуції, котра в минулости так твердо позначїла живот єпіскопа **Василя Гопка**, єдного з найвизначнїшых грекокатолїцькых священиків на Словеньску. Зато, же в розсудку над єпіскопом было вытыкане в минулости неприятельство ку соціалїстїчному зряджїню, шпіонажна і протиштатна робота або натрїмованя імпералїстїчным западным силам, сучасна доба то якбы зеркалово обернула. „Днесь сьме неодділнов частьов западного свїта і його цїнностей поставлєных на ідеях слободы і демокрації, про котры був Василь Гопко одсуджєный“ додав крестный отець.

Як признала сценарїстка і режісерка в єдній особї **Івана Лемпельова**, тема того фїлму єї довго не давала покїй. Причїна, чом по нїй сягла, была проста: „Бо Василь Гопко є неодділнов частьов мойой родины.“ При накручаню стояла за камеров **Вера Бачикова**, звук робив **Петро Качїрек**, стрїг **Марек Урбан**, драматург був **Іван Остроховський** а продуцентом **Ян Лїпїньскый**. На фїлмі сполупрацював і Устав памяти народа, котрого шеф **Іван Постранський** ведно з далшымы сполупрацюванїками были на споминанїй премерї. Меджі цїнных гостїв належав

і патер **Аквінас** (власным меном **Юрай Габура**) з Чїну Домїніканів, сполувязєнь і сповїдник єпіскопа Гопка в арештї в Леополдовї.

Премеру фїлму доповнила выставка фотографїй з накручаня, котры доповїдали много з того, што мусило быти з фїлму про коротку діюву лїнію выстрижене. Сала Допраставу, де ся выпроваджали до свїта два надїйны русиньскы фїлмарскы ділка, собі може не памятають векшу навщївность публікы на фїлмовїй акції. То є ясне – фїлмове полотно мать потенціал ословити наших людей – і тых молодшых – і докаже в нас выкликати смак стрїчати ся, знати о собі і бісїдовати.

Т. Рундєсова, www.rusyn.sk

...МУЗИКА АЖ ДО РАНА БІЛОГО...

„Дорогы Русины, з близка і далека, нашы предкы нам не зохабили ні грады ні златы палаты, але подїдили сьме по них богатство, котре хочєме і мусимє хранити – нашы звыкы і традіції“, такыма словами привитали модераторы вечера **Людмила Секеракова** і **Андрїй Зегер** участнїкїв 3. Русиньской забавы в Братїславі. Акція была в суботу 9. мая 2009 в Домї културы Зеркаловый гай в Петржалці, што была новота опроти попереднїй забаві. Модераторска пара, выпараджєна в наших кроях і красным танцьом за тонів співанкы „Крячок лялійовый“, отворила вечор повный зажыткїв. Нєлєм зачаток, але цїла акція ся несла у фолклорнїм дусї, презентованїм через прекрасны співанкы і танці. Высокошкольскый фолклорный колектїв **Економ**, обогатїв акцію выступлїнями. Малєбньмы сценами нас перевєли по вшыткых кутах Словеньска. Найвекшый аплауз зожали при презентації фолклору зо Снїша, Шарїша і Земплїна. Посміпєны выступлїньом высокошколаків і за проводом темпераментных тонів групы Проблем од Бардїйова, забава одразу набрала высоке темпо. На паркетї было зразу мало мїсця... Через павзы ся співало за гармонїї. Быв то зажыток, на котрый ся не забывають. Видїти так вельо людей, як ся вшыткы ведно бавлять, як трїмлють

при собі в приємній родинній атмосфері - то была краса. Быв то еден горячий котел русиньского темпераменту.

До скорого виджіня на далшіі русиньскій забаві, камаратя!

www.rusyn.sk

ПРИДЕ НА ФЕСТИВАЛ ДО МИКОВОЙ ПРЕЗІДЕНТ СР?

Главны організаторы Фестивалу русиньской культуры А. Вацо, староста Миковой і М. Завацький, посланець Сельского заступительства і подникатель уж розбігли приправы на МИКОВУ '09. Фестивал ся одбуде **25. – 26. юла 2009** в арелі бывалой школы в природі.

Село Микова ся стало знамым главні як родиско родичів Енді Варголы, славного краля поп-арту. Приготовлений є уж інтересный і богатый програм на оба фестиваловы дні. Окремо на фестивал будуть позваны президент СР Іван Гашпаровіч, премьер влады СР Роберт Фицо і міністер внутра СР Роберт Калиняк, як і вельвысланці США, Руськой федерации і далшы особыности з регіону. Вшиткы сьте сердечні позваны!

ОЙ, ЗАБАВА – КАНДРАЧОВ-ЦІ І ЇХ НАЙ... СПІВАНКЫ

Позывае вас на концерт і уведжіня до жывота **ЦД Ой забава –**

▲ 3. річник МІС МШ в Меджілабірцях присвяченій вшиткым мамам зорганізовало в недавных майовых днях місто Меджілабірці в сполупраці з Містськым культурным центром. Сім маленькым фіналісткам пришли на поміч і недавны дорослы МІСкы.

Кандрачовці і їх най... співанкы. Першый концерт буде 16. юна 2009 о 18.00 год. в Кошыцях (предпродай вступенок МІС Даргів), другый концерт 17. юна 2009 о 19.00 год. в Пряшо-

ві. (предпродай вступенок ДІЗ). Гостями концерту будуть АНДЕР з Кошыць, М. Кандрачова, М. Ма-чощкова, В. Горнякова, З. Шті-пакова, А. Порачова і далшы. Спрацовала А. Кузмякова

Книжка о людскости жывота на тій землі

Виставку нашой популярной фотографкы **Данєлы Капральной** (писали сьме о ній в минулых чіслах наших новинок) під назвов **ЗУЗАНКА, Помож, Боже, рано встати**, котру організовало Здружіня інтелігенції Русинів Словеньска і авторка, виділо много людей од Братіславы аж по многы міста на

выході нашой републікы. Каждый, хто пришов на выставу фотографій Д. Капральной (родачка зо Снинціны), ці уж то было в Меджілабірцях або в Пряшові, быв такой в тім моменті очарований незвычайно красныма і мильма родинныма фотографіями, з котрых на чоловіка дыхала позітивна енергія, величезна і міцна любов а ведно з тым і щіра почливість до людей, до вшиткого людського на тім світі. Просто, чоловік позераючі на ей фотографії заніміє і в тихости переживать з каждов фотографіюв красну животну пригоду, котра го в глубіні думок перенесе до свого родного порога, десь там на село ку своїй старенькій матери, нянькови, бабі ці дідкови... Што фотографія то інша животна пригода, інша судьба чоловіка... Фотографічны пригоды авторкы як кебы іщі веце здохональовали дорогоценны стародавны русиньскы пословиці (*З добрым хлопом не згниєш*

пуд плотом, Радшей з мудрым стратити, як з глупым найти, Кулько люда, тлько чуда, Такой наш світ, як маковый цвіт, Вшиткы віруючі, лем я православный, За лежания, за спаня не купите коня і т. д.) На споминаній выставці у Пряшові мала ем ту честь побыти і я і чула ем ся в обколесію того образкового, вышиваного і дорогоценного словного богатства барз приємні. Кебы ся так дало, найрадше бы-м собі тоту атмосферу взяла зо собов домів, жебы на ня тота візуална доброта і велика правда дыхала каждоденно. А днесь уж то є цалком реалне, бо фотографічны, народописный і мальований світ зображений ласкавыма очами Д. Капральной вышов у книжній подобі. Книжку выдало Здружіня інтелігенції Русинів Словеньска з фінанчнов підпоров Міністерства культуры СР – програм Култура народностных меншын 2008. Є то **книжка о людскости жывота на тій землі.**

А. Кузмякова

Великий успіх нашого молодого Русина

В тих днях вшиткы високошколаци, котры завершуют свої штудія, проживають свої дні з великым „Д“. Вера є час діпломовых работ і штатніцовых скушок, де штуденты прохаджають тов найвекшов скушков жывота. По їх успішнім завершіню собі істо каждый з них весело заспівав популярну співанку **Promovaní inžiníři...** А так тому было і у 23-річного **Петра Штефаняка**, председы молодых Русинів, члена ВВ РОС, автора книжки **Малый Липник**, походжіньом з русиньского села старолубовняньского окресу – Малый Липник. Він в тих днях успішно закінчив штудіюм на Обходній факулті Економічной універзіты в Братіславі зо заміряньом на цестовный рух. Но думам, же слово успіх є у його припаді мало характе-

рістичне в зрівнаню з тым як був оцінений по закінчіню штатніцовой скушки. Нелем же скушку зробив на єднічку, але председкыня штатніцовой комісії високо оцінила його діпломову роботу - **Розвиток мікрорегіону Сулінка**, котру наслідні пропонувала

▲ **Петро Штефаняк і Татяна Сіладі**, бывша председкыня молодых Русинів організації **Руська матка** в Сербії при робочій стрічі на Народнім сяті у Руськім Керестурі (Сербія) в януарі т.р.

до конкурзу **Дексія банкы о найліпшу діпломову роботу за 2009 рік**. Одборник з практики подяковав П. Штефанякови і перед вшиткыма штудентами повів, же є радый, же такой штудент як він міг штудувати на Економічной Універзіті і пожелав штудентам, жебы наслідовали приклад Петра Штефаняка. Про інтерес треба увести, же діпломова работа є великым приносом про розвой мікрорегіону Сулінка, котрого сучастьов суть і Русины. Пише в ній і о русиньскій народности, як і о 8 русиньских селах в споіню з цестовным рухом. Нашому успішному молодому Русинови, дякуе же і таким способом зпропаговав наш русиньскій регіон, сьме на нього горды і до далшого жывота му жычіме вельо успіхів.

С. Лисінова, фото авторкы

Ку ґратулації од редакції Інфо Русин ся припаять і Русиньска оброда на Словеньску, як і членове організації молоды Русины.

Pán profesor, čo Európsky parlament priniesol pre občana?

Mohli by sme hovoriť o voľnom pohybe osôb po celej EÚ. Viem koľko ľudí mohlo vycestovať za lepšie platenou prácou do zahraničia. Každý občan pocítil výsledky rokovania EP na výraznom znížení cien roamingových (zahraničných) hovorov alebo na znížení cien SMS-iek. V oblasti ochrany spotrebiteľa boli stanovené prísne pravidlá na bezpečnosť hračiek, opatrenia v oblasti bezpečnosti leteckej prepravy, práv imobilných občanov v železničnej doprave alebo nárokov na zľavu z cestovného pri meškaní vlakov. Podobne možno uviesť aj opatrenia v oblasti obmedzenia televíznej reklamy, opatrenia na obmedzenie nekalých praktík podomového predaja a predaja zábavnej pyrotechniky. Prijalo sa opatrenie o povinnej lekárskej preventívnej prehliadke v dvojročnej perióde pre ženy vo veku 50 až 69 rokov zameranej na prevenciu a diagnostiku rakoviny prsníka. Prijali sa opatrenia zamerané na zvýšenie bezpečnosti chodcov a cyklistov. V oblasti životného prostredia orgány EP prijali opatrenia zamerané na znižovanie oxidu uhličitého vo výfukových plynoch osobných motorových vozidiel, recyklácie batérií, akumulátorov, papiera, skla a kovov, zákazu predaja teplomerov a iných meradiel na báze ortuť, evidencie a kontroly chemických látok. EÚ stanovila svojim členom časové horizonty na dosiahnutie 20 % objemu výroby energie z obnoviteľných zdrojov a podporu výroby a spotreby biopalív. EÚ prijala program mobility študentov a učiteľov. Ročne sa ho zúčastní viac ako 200 tisíc študentov. Naši študenti cestujú na semester - dva do zahraničia a zahraniční študenti cestujú ku nám. Prináša to prvky novej kultúry na vysoké školy. Prijímajú sa kroky na odstránenie limitov mobility a uznávania kvalifikácie lekárov, zdravotných sestier alebo architektov. Robia sa kroky aj v oblasti uznávania dokladov o kvalifikácii (titulov), opatrenia zamerané na využívanie zdravotníckych služieb v iných krajinách EÚ alebo na presadenie 18 mesačnej materskej dovolenky.

No a nesmieme zabudnúť na zavedenie Eura. Efekt tohto kroku možno viac pociťujú najmä občania. Svedčí o tom aj objem nákupov v okolitých krajinách a odstránenie poplatkov za konverziu peňazí. V podnikovej sfére má tento krok dva dopady. Importérom to prinieslo viac efektov ako exportérom.

Pán profesor, pochádzate z Oravy, bývate v Banskej Bystrici, ste ženatý, ekonóm, daňový poradca, súdny znalec a vysokoškolský profesor. Prečo ste sa rozhodli vstúpiť do politiky?

Dostal som ponuku od ĽS-HZDS uchádzať sa o umiestnenie na kandidátke. Ponuku som prijal a prešiel som všetkými kolami hodnotenia mojej osoby. Myslím si, že mám dosť skúseností z oblasti regionálnej politiky, z oblasti daní, vysokého školstva alebo z oblasti ochrany spotrebiteľa, aby som mohol tieto využiť ako poslanec EP. Viem formulovať návrhy a

Prof. Jaroslav ĎAĎO – kandidát na europoslanca

Občania členských krajín si môžu voľiť svojich zástupcov do Európskeho parlamentu (EP) na päťročné obdobie. EP má v súčasnosti 785 poslancov. Od volieb v roku 2009 bude 27 členských štátov zastupovať v EP 736 poslancov. Slovensko bude mať v EP 13 zástupcov. V orgánoch EÚ sa rokuje dvadsiatimi tromi jazykmi. Prvých volieb do EP v roku 2004 sa na Slovensku zúčastnilo 16,97 % voličov. Najmenej zo všetkých krajín EÚ.

Na niektoré otázky o činnosti Európskeho parlamentu nám odpovedal **prof. Ing. Jaroslav Ďaďo, PhD.** z Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, ktorý kandiduje na poslanca do Európskeho parlamentu (www.jaroslavdado.sk).

argumentovať pri ich presadzovaní. Viem komunikovať s ľuďmi rôznych názorov a aj v rôznych jazykoch. Som zásadový, ale viem prijať i kompromisy.

Čím by ste ešte presvedčili voliča?

Myslím si, že do politiky by už po dvadsiatich rokoch mali prísť nové tváre s novými myšlienkami. Do politiky je potrebné priniesť novú kultúru – kultúru slušnosti, kultúru dialógu a nie konfrontácie a arogancie. Treba tu uplatňovať silu argumentu a nie argument sily.

V prípade, že budete vo voľbách úspešný, čo by ste chceli v EP presadzovať? Aký máte program?

Ako kľúčové som si zvolil slovo rovnosť (equality). Na ňom stojí budovanie jednotnej Európy. Budem presadzovať rovnaké postavenie Slovenska v EÚ, ako majú občania iných členských krajín. Nech majú pracujúci na Slovensku

rovnaké práva ako pracujúci ich krajín, nech prístupujú zahraničné maloobchodné reťazce k slovenským spotrebiteľom ako k spotrebiteľom v ich materskej krajine. Bolo by vhodné, aby mali rovnaký prístup k zdrojom z EÚ aj malé obce a aby mali rovnaké úľavy ako majú zahraniční investori aj domáci podnikatelia. Budem sa usilovať o elimináciu regionálnych rozdielov na Slovensku a zasadzovať sa o to, aby do priorít podpory zo zdrojov z EÚ bolo zaradené aj zlepšenie podmienok na ubytovanie študentov. V európskom parlamente sa chcem angažovať tiež v oblasti ochrany spotrebiteľa, daní, školstva a rozvoja regiónov a rovnoprávneho postavenia národnostných menšín s väčšinovými národmi v EÚ.

Čo očakávate od politika? Aké nároky máte na takéhoto človeka?

Politici by mali slúžiť ľuďom, mali by sa zaujímať o ich problémy a mali by vo svojej práci presadzovať záujmy krajiny a jej ľudu. Mali by žiť životom blízkym väčšine občanov, t.j. mali by prežívať podobné každodenné problémy. Napr. nákupy, cestovanie verejnou dopravou alebo čakanie v rade. Myslím si, že v politike chýbajú ľudia, ktorí vedia zvolať „kráľ je nahý“. Vidím aj to, že politikom chýba sebareflexia. Politici by mali mať vysoké sociálne cítenie a mali by sa širšie angažovať vo veciach verejných.

Aký máte vzťah k Rusinom na Slovensku a ako si na nás spomeniete v Bruseli v prípade úspechu vo voľbách do EP?

Páči sa mi váš jazyk, kultúra (hlavne ľudová architektúra) a rád počúvam v rozhlase vaše vysielanie, osobitne folklór a relácie s humorným nádychom. Budem sa angažovať vo vášh prospech pri presadzovaní vášho záujmu v rámci medziregionálnych projektov, pretože ide o územie Slovenska, Poľska a Ukrajiny. Lokálne – len slovenské požiadavky musia byť riešené v rámci slovenských orgánov.

Čo odkážete našim čitateľom na záver?

Myslím si, že voľby do EP, ale aj práca poslancov v EP by nemali byť o stranických tričkách, ale malo by to byť o osobnostiach a o Slovensku. Rovnako by voľby do EP nemali byť záležitosťou len každého piateho voliča na Slovensku, ako tomu bolo pri prvých voľbách zástupcov Slovenska do EP pred piatimi rokmi. Občania by sa mali zúčastniť **6. júna 2009** volieb do Európskeho parlamentu v čo najväčšom počte, aby využili svoje právo a spolu rozhodli o tom, kto bude zastupovať ich a celé Slovensko v Bruseli. Občania si môžu vybrať hlasovací lístok jednej zo 17 politických strán. Na tomto lístku môžu dať voliči preferenčný hlas kandidátovi, ktorému číslo pred menom označia krúžkom. A dovoľm si odkázať aj to, že ako kandidát na poslanca Európskeho parlamentu sa uchádzam aj o dôveru vašich čitateľov.

VERÍM, ŽE SI PRI VOĽBÁCH VYBERÚ HLASOVACÍ LÍSTOK S ČÍSLOM JEDEN A NA ňOM OZNAČIA KRÚŽKOM ČÍSLO 8.

Vážená rusínska komunita!

Európska únia v súčasnosti čelí dvom vážnym problémom. Je tu globálna kríza a s ňou súvisiace úlohy a prehľujúce sa rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi v sociálnej aj hospodárskej oblasti. Ďalej vo veľkej miere upadá solidarita medzi jednotlivými členskými štátmi. V súčasnosti v Európskej únii naraz prebiehajú dva procesy. Jednak každý členský štát na národnej úrovni sa snaží dať odpoveď na krízu, naopak vychádzajú do popredia mnohé výhody ponúkané EÚ. V tejto situácii je o to dôležitejšia voľba, kto bude reprezentovať našu krajinu v Európskom parlamente v ďalšom volebnom období. Rusínsku komunitu na Slovensku som spoznal pred mnohými rokmi, ešte za môjho pôsobenia vo Federálnom parlamente ČSFR. Spoznal som vo vás hodnoty, ako je cieľavedomosť, podnikavosť, vytrvalosť a tvorivosť, ktoré treba podporiť

v tomto období na prekonanie neistôt. Historické hodnoty, ktoré si často v zhone všedných dní ani veľmi neuvedomujeme, hoci nimi žijeme, sú náš duchovný a materiálny kapitál. Spoluprácu chcem prehĺbiť a napomáhať procesu sebaurčenia Rusínov v EÚ a taktiež pomáhať jednotlivcom, podnikateľom a firmám nájsť riešenia v období krízy, ale aj pripraviť sa na pokrízové obdobie. Ak chcete spolu so mnou, ako kandidátom do Európskeho parlamentu urobiť niečo pre Vaše budúce šance, robme to spolu!

Kandidujem s poradovým číslom 13 za Kresťanskodemokratické Hnutie (č. 17) vo voľbách 6. júna 2009.

S úctou

Ján Morovič

13

Ján Morovič

Bratislava

63 rokov, ženatý, 4 deti

Krátky životopis

Doc. Ing. Ján Morovič, PhD., mimoriadny profesor a riaditeľ Inštitútu matematiky, informatiky a manažmentu na Katolíckej univerzite v Ružomberku, je členom Kolégia ministra pre životné prostredie (od r. 1999) a členom komisie Výboru pre životné prostredie v NR SR (od r. 1998). V r. 1990 založil a osem rokov riadil City University Bratislava – prvú neštátnu univerzitu v ČSFR.

Od r. 1990 do 1992 bol poslancom Federálneho zhromaždenia ČSFR, kde pôsobil ako podpredseda Poľnohospodárskej komisie, podpredseda Medzi-parlamentárnej únie a ako stály zástupca FZ ČSFR pri Severskej rade. Od r. 1980 do 1985 bol samostatným výskumným pracovníkom Programu poľnohospodárstva a potravinárstva v Medzinárodnom výskumnom ústave pre systémovú analýzu (IIASA) v Laxenburgu (Rakúsko). V r. 1989 získal titul PhD v oblasti politiky a riadenia rezortu poľnohospodárstva a potravinárstva, v r. 2002 bol habilitovaný za docenta na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. Je predsedom klubu KDĽ - Nová spoločnosť. Má 163 odborných publikácií doma i v zahraničí. Slovom i písmom ovláda 5 cudzích jazykov. Je ženatý a má štyri deti.

Музей є народнов інституційов, котра нам помагати орієнтувати ся в сучаснім світі при гляданю того, хто сьме і одкы похаджаме і де дале ідеме... Вырішіня о Меджінароднім дню музеїв прияла генерална конференція Меджінародной рады музеїв ICOM в Москві іщі в 1977 р. Резолюцію о установліню **18 мая за Меджінародный день музеїв** підпорило 108 народів а од того часу і музея мають свій день, котрый славять парадоксні **музейнов ночов**. Тота ся одбывати все нараз у вшыткых музеях на Слоевенську через вікендовы дні перед 18. майом. Значить т. р. ся славность одбыла вночі зо суботы 16. на неділю 17. мая. Історічні ся першыраз до такой визначной акції залучів і наш **Музей русиньской культуры** у Пряшові на челі з його діректорков ПгДр. Олгов Глосіковов, ДрСц. Ведно зо Сольнобаньскым музейом в Пряшові-Соліварі приготувив нетрадічний програм, в котрім обідва музеї одкрыли участникам свої ворота в такой подобі, як то не видиме каждый день. Акція ся зачала в просторах русиньского музея, де ей славностні одкрыла домашня пані - діректорка музея О. Глосікова. Там од рана могли участници видіти такы экспонаты і артефакты, котры іщі нигда не были приступны і выставльованы в музею. Минулый і сучасный живот Русинів на Словенську презентовали цінны книжки, вышивкы, образы но і різны предмети, котры даколи тримали або вжывали визначны культурны діятели як А. Павлович або А. Духнович. Атмосферу ночі через день вытваряли і згашены світла, як і романтична музика. Самы сьме ся пресвідчили, же хочь ся у музею находять стабільны экспонаты, через музейну ніч там вшытко жыє. По 18. годині ся вшыткы участници і організаторы акції пересунули на центральный двір Сольнобаньского музея на Соліварі, де зачала друга часть програму. Богата участь лем потвердила, же музейна ніч

Приповідкова музейна ніч

ся ставати і у Пряшові популярнов традиційов. Маленькы діти, студенты, дорослы, бароковы костымы, дівкы в „сексіплавках“, маски, модна

▲ Зліва діректорка МРК ПгДр. О. Глосікова, ДрСц. і справця Сольнобаньского музея в Пряшові-Соліварі, Бц. Марек Духонь при отворіню акції за участі сольной пані із запаленыма факлями.

преглядка облечіня з даного часу, модерна і фолклорна музика, мальованя на ходник, страшки, радість в очах і спокійность участників характеризовали популярну Музейну ніч, в котрій главну роль собі заграв праві наш Музей русиньской культуры у Пряшові. Цілу інтересну акцію модерowali і о історії обох музеїв розповіли діректорка МРК ПгДр. О. Глосікова, ДрСц. і справця Сольнобаньского музея Бц. Марек Духонь. Праві він высоко оцінив сполупрацу з МРК і звыразнив як є потрібне людей спойовати такыма акціями. Далє ся высловив: „В сучасности найти собі час на навщіву музея є велика цінность, зато ся не бійте навщівляти Музей русиньской культуры і Сольнобаньскый музей а мы ся не боїме повісти, же то буде стояти зато!“ Потім ся одбыло выгодночіня выставкы образів, котры прямо на місці мальовали меленькы діти. Выставка несла назву **Світ**

музеїв очами дітей. Є святвов правдов, же діти мають найліпшу фантазію а їх світ є досправды автентічний і нічим неописательный. Потвердили то і їх діла, на котрых, окрем іншого, намальовали Русинів або нашы традиції таков гуморнов формов, же лем малохто бы собі додумав, же то суть Русины. Далшов частьов програму было уведжіня до живота книжки **Сольнобаньскы приповідкы**, котру выдав Сольнобаньскый чіпкарьскый цех. Книжка была покращена сольов і окрем інтересных фотографій є публикована в різних діялектах, якы ся на Соліварі вжывали і дотеперь вжывають, значить же суть там приповідкы і в нашім русиньскім языку. О півночі ся уж вшыткы участници пересунули до приповідкового світа і ведно зо страшками, градныма панями і царями выступили на дзвоніцу Клопачка, де є пристум лем двараз за рік а то на Сілвестра (де ся чекать на Новый рік) і через Музейну ніч. Наслідні на вшыткых чекала добра забава аж до білого рана. На дискотеці ся співало, танцьовало і з еланом музейну ніч олавовало. До акції ся запоїли і многы середні школы і учіліща з Пряшова. Каждый презентовав свое майстерство, котрому ся учить на своїй школі і каждый ся добрі забавляв. Є правда, же такы акції давають простор веце зблизыти людей різних народностей і спознавати їх окремы культуры. А вірте, же о тоту нашу русиньску быв і на теріторії Сольнобаньского музея великий інтерес. Потвердили то і коментарі участників як „ани єм не думає, же русиньска культура є така интересна“ або „єм радый, же у нашім місті ся находить і Русиньскый музей о котрім єм дотеперь не знає“. Цілословенська Ніч музеїв была застрішена Міністерством культуры СР і Словенськым народным музейом.

Уж теперь ся тішыме на далшу Музейну ніч. До свіданя на далшый рік!

С. Лисінова, фото авторкы

Чоловік, котрый выорав глибоку борозду на культурній і народній ниві

(Ку жывотному юбілею Др. Івана Бандуріча)

В статі, котру сьте праві зачали читати, вам хочеме представити чоловіка, котрый стояв при зачатках русиньского возроджуючого процесу на Словеньску по році 1990 і котрый при нім стоить дотеперь, а то уж помалы двадцять років. Доволиме собі повісти, же на Словеньску ся може не найде чоловік, котрый бы в споїну з новодобым русиньським оброджіньом і вшыткыма актївітами, з якими є споєный, не познав його мєно. О кого іде? Тым чоловіком є закладатель Русиньской оброды – Регіонального клубу в Бардїйові, бывшый довгорічний член Выконного выбору РОС, сучасный член Координачного выбору РОС, як і член Рады влады СР про народности і етнічны групы за Русинів – Др. Іван БАНДУРІЧ з Бардїйова.

Зато, же п. Іван Бандуріч ся зачатком юна доживать визначного жывотного юбілею 75 років, пришли сьме го навщівити, де сьме ся го попросили, ці бы не міг одповісти і на пару вопросів про читателів Інфо Русина. Пан Бандуріч нашу понуку охотні прияв і дав згоду з тым, жебы сьме го ближе представили вам – нашым читателям. Лемже самый розговор не докаже в пару вопросах указати чоловіка в його цілій шырці і глубці. Зато іщі скорє, як будете читати його одповіді, приношае вам його коротку біографію, його „*curriculum vite*“.

Др. Іван Бандуріч ся народив в маленькім селі Стриговці, котре ся находить на выходных схылах Вігорлатьских верьхів в окресі Снина. По скончїню основної освіти, навщівляе руську гімназію в Гуменнім. По матурі продовжав в штудію на Освітній школі в Братіславі і на Высокій політїчній (днесь бысьме могли повісти політологічній) шлолі зо заміряньом на область культуры і культурной політїкы. Свою діпломову і рїгрозну роботу заміряв на функцію культурной дідовізнї і памятковой старостпливости в окресі Бардїйов, котрый ся став його другим домовом. Стояв при закладаню Дому освіти, котрого бив і діректором. В 1959 р. робив на одборі школства і культуры бывшого ОНВ в Бардїйові як іншпектор про культуру, де мав на старости нелем народны памятки, на котры є окрес Бардїйов барз богатый, але і музеї і кіна. І. Бандуріч бив основатеєм і Окресной памятковой справы в Бардїйові і єї довгорічний діректором (1971-1992). Хоць послїдніх двадцять років присвячує русиньській проблематїці, на свою бывшу професію не забывають, праві наopak, все мать штось важного повісти до обновы памяток в окресі Бардїйов, а кедь ся му дашто не любить, не ганьбить ся то одкрыто написати і фундовані выаргументовати.

Было бы того барз вельо, што бы ся дало написати о жывоті і ділі І. Бандуріча. На вырхованя його актївіт (наприклад в области польовництва і охраны природы) бы требало цілий серіал статей, зато спомянеме лем єдну, на котру є окремо гордый, же ся му ведно з шыроким колектївом сполупрацовників

од Прагы аж по Бардїйов, подарила успішна реконштрукція бардїйовской містьской памятковой резервації, котру уж в 1986 р. заевідовала надація ICOMOS. Тота надація чїнить при Органїзації споєных народів про науку, освіту і культуру (UNESCO). Праві в 1986 р. меджінародне кураторіум ICOMOS вырїшыло, же Місту Бардїйов удїлїть злату медалїу за захрану своїх історїчных памяток (перше місто в бывшій Чеськословеньску). Тото оцініня мало свою вагу і про далше оцініня організації UNESCO, котре достало місто о 15 років нескорше. Выбор Світової дідовізнї на своїм засіданю в австралскім місті Кернс, котре ся одбыло в децембрі 2000, вырїшыє записати містьску памяткову резервацію в Бардїйові прямо на документ Світової дідовізнї UNESCO. Тот запис значїть, же історичный центр Бардїйова не є лем богатством його жытелів або Словеньской републїкы, але і богатством цілого світа.

Высокы одборны зналости, великай запал і смак до работы з боку І. Бандуріча, были тьма даностями, котры не мож не видїти. За свій принос про захрану і обнову памяток Др. Бандуріч достав і різны оцініня. За вшыткы уваждае холем найвы знамнішь: честный тітул заслуженого робїтника культуры, тітул прикладного

▲ Іван Бандуріч (другый справа) в кругу своїх сполупрацовників і знамых при отворїню выставы „Русины Словеньска“ в народописній експозиції Шарїшского музею в Бардїйові, котре ся одбыло 15. октобра 2001. Другый зліва є Штефан Ладїжїньскый, тогдышній председа Русиньской оброды на Словеньску.

робїтника культуры (двараз), памятну медалїу Словеньского народного музею і Матїці словеньской за розвой культуры і т. д. І. Бандуріч є і публіцістїчно актївний. Дотеперь сполупрацує з редакціями одборных періодїк, пише до окресных новїнок, але і до русиньского высїпаня Словеньского розгласу, до редакції русиньських періодичных выдань, само собов і до Інфо Русина.

При нашій навщїві п. Бандуріча з нагоды його жывотного юбілею, сьме му положили пару вопросів, жебы ся од нього дознати, якы суть його погляды на далшы розвой народного жывота Русинів на Словеньску:

Пане Бандуріч, сьте закладаючїм членом і довгорічным председом Русиньской оброды – Регіонального клубу в Бардїйові. Довгы рокы сьте были і членом Выконного выбору РОС а од 2003 р. сьте членом Рады влады СР про народности і етнічны групы, де заступує русиньску народность. Што вас, як одборника в области охраны памяток, вело, же сьте ся по 1989 р. зачали ангажовати в народно-возроджуючїм процесі Русинів на Словеньску?

Зачну кус зо шырша. Кедь єм зачав ходити до школы, найперше єм ся учїв в мадарьскій, потїм в руській а наконєць в словеньскій школі. Окрем родной русиньской культуры єм все інклїноває і ку богатїй руській культурі. Як єм бив (1986) на навщїві в Америці, там єм ся пересвідчїв, же Америчане русиньского походжїня суть барз горды на русиньску культуру і на своє корїня. Тот факт мі дав велику силу, а так і я хотїв своїов роботов в русиньскім народнім русї зробити вшытко про то, жебы Русины на Словеньску (по тяжкїм процесі українізації) наново ожыли із своїов культуров. Як єм видїв ангажованость наших америцьких Русинів, дав єм собі сам вопрос, чом ся нашы Русины ганьблять за своє русиньске походжїня? Значно негатївнї на мене впливала українізація, бо єм видїв, же люде на наших сєлах не хотїли быти Українцями ба докінця не розумїли ани театралным выступлїням, котры парадокснї мали говорити о їх жывоті, радостях і смутку. Як наша русиньска культура достала по 1989 р. „зелену“, поважоває єм за свою повинность зачати робити так, жебы ся нашым Русинам наворачнула їх страчена гордость на своє русиньске походжїня, котре їм насилно взяла сталїньска українізація в 50-ых роках м. ст., і котра у своїх практиках продовжує дотеперь.

Якы суть подля вас найважнїшы проблемы Русинів на Словеньску? Є векшов небезпеков асімілація (ці уж природна або нароком роблена, наприклад в церковно-духовнім жывоті) або теперїшня економїчна криза, о котрій ся уж обявили фіглі, же Русинів на Словеньску властнї няка нова економїчна криза не застигла, бо наш реґїон є уж 20 років в перманентній економїчній кризі і упадку?

Найважнїшым проблемом Русинів на Словеньску є, же сильна українізація нам взяла нововыховану інтелїгенцію, котра выросла в

▲ І. Бандуріч (в середині) в часі провадження сенатора і недавнього міністра закордонних діл Чеської республіки Карла Шварценберга (другий зліва) на навщіві Бардіїова.

роках 1952 - 1992. Часть той інтелігенції ся навернула ку Русинам, але векша часть ся все ганьбить вернути назад ку материнському русинському языку, ку його културі або є лем пасівна а своє русинське коріння проявляє лем тым, же раз – два раз в році навщівить даякій фольклорный фестівал.

В тім споїню хочу увести приклад мало-го Василька: Малий Василько упав на землю і довезно лем все плакав і плакав. Тото уж не витримала його добра бабка, а так ся го опросила: „Васильку, так тя барз болить ножка, же так довго плачеш?“. А внучік Василько ей на то одповів: „Ні, бабко, не болить, але я ся ганьблю перестати плакати“. Тот приклад платить і на тых, котры были даколи Русинами, потім ся стали Українцями а тепер не належать ани ку Українцям, ани ку Русинам, але ани ся нияк не ангажують в утримованю і шырїню русинської културы.

Далшым проблемом є, же церьковны представителі ся не хотять пригваряти ку Русинам їх материнським языком, ани не проявляють інтерес робити пасторацію про Русинів, жебы были добрыма грекокатоліками (або православныма) і Русинами в душі рішень 2. Ватіканського концілу, але і в душі основного хрїстіянського прінципу. Тот прінцип спочівать в тім, же треба брати вшыткых людей за рівноцінних. Лемже што видно в наших селах і містах? Далє продовжує словакізація церьковных обрядів, чім многы отці духовны забывають на слова одказів русинських будителів, з котрых скоро вшыткы были і священниками або і єпіскопами, як наприклад: Александер Духнович, Александер Павлович, Осиф Гаганец, Павел П. Гойдїч, котрый терпів в арешті як за віру, так і за своє русинське пересвідчїня.

Окреме поставліня в рамках контактів з іншыма народностями мають одношіня Русинів з представителями української народности, котры дотепер не хотять узнати екзистенцію самостатной русинської народности ці уж на Словенську або в інших країнах. Представителі той народности донеконачна твердять, же Русини суть лем даякы „непробуджені“ Українці, тзв. Русини-Українці, або як даколи твердили „найзападніший конарик українського дерева“. Мать в такій ситуації змысел уважовати о ближшій сполупраці з таким, котрый твердить, же Русини властні ани не екзистують?

Интересне є, же в теперішніх українських організаціях на Словенську суть в переважній мірі єднакы функціонарі, котры до пятьдесятьох років были Русинами, але як достали теплы місця, стали ся з них Українці. З нима є то так, як з малим Васильком... Правда, же мають право быти Українцями, бо Устава СР уможнює каждому чоловіку голосити ся ку такій народности, котра є його сердцю найближша. Але они забыли, же не мають право пересвідчати Русинів, же суть Українцями. Теперішні функціонарі Союзу Русинів-Українців СР барз слабо порозуміли демокрації нашой сполочности, як і основным обчанським правам каждого чоловіка. Русинів называють вшыткыма назвами, лем не таким, як хоче сам народ. Методы, котры при своїй роботі вживають, не респектують выслідкы зрахованя людей, котры у нас были в роках 1991 і 2001. Тым, же все твердять, же они заступують народность „Русинів-Українців“, ку котрій ся не приголовили нхто, докінця ани они самы, негують саму основу можности порозуміня меджі Русинами і Українцями. Зато єм і з позиції члена Рады влады СР про народности і етнічны групы подає імпулз на зміну назвы Союзу Русинів-Українців, а то так, жебы по його управі было ясно, же іде о організацію української меншыны а не даякых неєстувуючых „Русинів-Українців“.

Представителі СР СР часто твердять, же Русинська оброда на Словенську (РОС) розділила наш народ. На тот аргумент мушу увести, же РОС не розділює, але лем робить свою роботу, котра спочівать в народнім пробуджїню Русинів. Были то праві представителі українїзацного процесу, котры в 50-ых роках м. ст. розбили народ, а то так, же хто не хотів быти Українцом, тот ся радше зачав голосити за Словака. Чом властні треба зачати ліквідовати Русинів як народность? Кому і чому то помогло? І тот факт треба видіти. Мы, Русини на Словенську хочеме быти Русинами а „ломіч“ од тых, котры од нас одышли не потребуєме. Мы боюєме нелем за тых 54-тісяч Русинів, котры ся приголовили ку русинському материнському языку, але і за остатніх, што не нашли одвагу, або хотїня ся ку ньому приголовити, але котры мають русинське походжїня і жыють у веце як 253 селах Пряшівського і Кошыцького краю.

▲ Жебы ся міг пересвідчїти о тім, в яком ставі суть будовы в історічнім центрі Бардіїова, ся І. Бандуріч не бояв выїти і на стріху, як о тім свідчїть фотка з 1957 р.

Я єм за сполупрацу з каждым, хто собі не присвоєє нашу русинську културу, то значїть на прінципі рівного з рівным. Хто не узнавать нас Русинів за окрему народность, з таким ся, на жаль, не дасть сполупрацовати.

В чім видите резервы теперішнього русинського возроджующого процесу? Чом ся дакотры проблемы рішать так помалы? Є то в тім, же хыбїть впливна, русинськы орєнтована економїчна і політїчна „lobby“ або є то запрїчїнене великов неєднотностьов і роздробленостьов русинських організацій на Словенську?

Резервы виджу в тім, же не стачїть лем конштатовати, же мы Русини маме красны співанкы і богату русинську културу. Нам ся треба веце ангажовати в русинській роботі і навертати ся ку нашым русинським корінням, котры сьме до великой міры стратили. То ся дотыкать як теперішніх функціонарів і членів русинських організацій, так і нас вшыткых Русинів на Словенську. Мы, Русини на Словенську барз слабо даваме до практичного жывота вшыткы права, котры нам уможнює наша устава і далшы документы меджінародных договорів о охрані прав народности і меншнових языків. В малокопрім народнім русі люде не прїймають своє письмо (азбуку ці кіріліку) і културу свого народа. У Русинів на Словенську є слаба гордость на своє походжїня, на свій русинський род. І творитель списовного словенського языка Людовіт Штур ся пригваряє ку нашым будителям, же треба зробити вшытко про то, жебы ся наша русинська култура хранила і шырїла. Іншы народы собі цїнять нашу културу, але многы Русини ся ганьблять за своє русинське походжїня.

В тім році ся дожывате визначного жывотного юбілея. Што бы сьте собі до далшых днів желали, жебы ся вам сповнило ці уж в особнім жывоті або в словенській сполочности, з окремым замїрянєм на Русинів?

В особнім жывоті собі желам много здравя цілій родині і собі. В русинській жывоті собі желам, жебы одказ наших великих русинських будителів бїв повнений каждым Русином і жебы церьковны діятелі і отці духовны ся пригваряли ку Русинам по русинськы. Про нашу інтелігенцію, главні про учїтелів, собі желам, жебы не утікати од русинської културы, од културы своїх родичів і дїдів, жебы своїх потомків, школярів і штудентів вели по русинськы по выораній борозді. Най наша русинська борозда буде глибока і плодна і в розвою русинського школства і цілой русинської културы.

Пане Бандуріч, дякую вам за розговор в мені своїм (а доволю собі повісти, же і в мені многых членів РОС, читателів і сполупрацовників Інфо Русина) Вам до далшого жывота жычу вельо здравїчка, щастя і спокойности в особнім і културно-сполоченським жывоті на многая і благая літа!

Л. Роман, фото з архіву І. Бандуріча

Програм 10. Світового конгресу Русинів

Руський Керестур (Сербія) і Петровці (Хорватія) 4. – 7. юна 2009

Четвер, 4. 6. 2009:

- 13.00 – 14.00 Приход і привітання учасників СКР в ДК у Руськім Керестурі
- 14.00 – 15.00 Обід учасників конгресу в рештаврації „Русалка“
- 15.00 – 18.00 Уквартельованя і одпочінок в Руськім Керестурі, Кулі і Вербасі
- 18.30 Отворія выставкы 30 найвызначніших Русинів світа в школі у Руськім Керестурі
- 19.00 Отворія выставкы образів русиньскых авторів у домі культури
- 19.30 Выступліня РНТ Петра Різніча Дяді в домі культури
- 20.30 Вечеря в рештаврації „Русалка“, выступліня „Руского орхестру“
- 21.30 Стрічі з русиньскыма поетами і писателями і з молодыма поетами і писателями

Пятниця, 5. 6. 2009:

- 7.00 – 8.00 Утрення в Катедралнім храмі св. Миколая у Руськім Керестурі
- 8.00 – 9.00 Фрыштык на місці уквартельованя
- 9.30 Отворія выставкы книжок і выдань НВУ „Руске слово“
- 10.00 **Святочне отворія, 1. пленарне засіданя 10. Світового конгресу Русинів в ДК**
- 13.00 – 14.30 Обід учасників конгресу в рештаврації „Русалка“ у Руськім Керестурі
- 15.00 – 16.00 Презентація книжки проф. Др. П. Р. Маґочія „Народ ніодкадз“, выданой в языку войводиньскых Русинів
- 16.00 – 19.00 **Робота делегатів конгресу в комісіях** (культурній, освітній, історичній, літературній, духовній, економічній) і **засіданя 4. Світового форуму русиньской молодежи у будинку гімназії**
- 19.30 **Переданя Премії Александра Духновіча за русиньску літературу за рік 2008** і концерт музично-фоклорного ансамблю Дому культури в Руськім Керестурі
- 20.30 Вечеря у рештаврації „Русалка“ з выступліньом „Руского орхестру“
- 21.30 Выступліня вызначных русиньскых співачок у рештаврації „Русалка“

Субота, 6. 6. 2009:

- 7.00 – 8.00 Утреня у Катедралнім храмі св. Миколая
- 8.00 – 9.00 Фрыштык у місці уквартельованя
- 9.00 Сполочный одход учасників конгресу до Петровців (Хорватія)
- 10.30 – 11.00 Приход учасників конгресу до Петровців
- 11.00 – 14.00 **2. пленарне засіданя конгресу в домі культури**
- 14.00 – 15.00 Обід учасників конгресу в салі „Соколана“, выступліня „Руского орхестру“
- 15.00 – 16.00 Презентація книжки проф. Др. П. Р. Маґочія „Narod niokuda“ в хорватськім языку
- 16.00 – 17.00 Культурный програм – выступліня школярів, котры ся

- учать предмет Русиньскый язык і культура з основных школ Антуана Бауера у Вуковарі, Петровців, Чаковців, Миклошевців у домі культури
- 17.00 – 17.30 Навщівя грекокатолицькой церькви в Петровцях
- 17.30 – 18.30 Навщівя ОШ у Петровцях і отворія выставкы русиньскых авторів із Хорватії, міжнародна стріча учітелів русиньского языка, поетів, писателів і учасників Світового форуму русиньской молодежи, навщівя Етнографічної збіркы у Петровцях
- 18.30 – 19.30 Вечеря учасників конгресу у салі „Соколана“, выступліня „Руского орхестру“
- 19.30 – 21.00 Культурно-умелецькый програм у ДК, в якім ся представлять: КУД „Якім Говля“ з Миклошевців, ГКМД „Дунай“ з Вуковару, „Руснак“ Дружество Русинів у Хорватії
- 21.00 – 22.00 Вольна бісідя в салі „Соколана“ і выступліня „Руского орхестру“
- 22.00 Навернутя до Руського Керестура

Неділя, 7. 6. 2009:

- 8.00 – 9.00 Фрыштык у місці уквартельованя
- 9.00 – 10.00 Стріча з кпр. Др. Георгійом Джуджаром, апостольскым екзархом Грекокатолицькой церькви в Сербії і Чорній Горі і Славком Оросом, председом Народной рады Русинів у Сербії в Домі хариты і Катедралнім храмі св. Миколая
- 10.00 – 13.00 **3. пленарне засіданя, вольбы новой Світовой рады Русинів, 1. засіданя новой СРР і вольбы председы СРР, пріятя резолюції і закінчія конгресу**
- 13.00 – 14.00 Обід у рештаврації „Русалка“
- 14.00 – 15.00 Выпровожджія учасників конгресу

▲ При юбілейнім 10. Світовім конгресі Русинів собі з вдяков і добрым словом спомяньме на тых вірных Русинів, котры ся уж днешнього дня не дожили, як **Василь Турок** (на фото стоїть в середині), довгорічний председа Світового конгресу Русинів, Світовой рады Русинів і Русиньской оброды на Словенську і **Михал Варґа**, тьж бывшій член Світовой рады Русинів і председа Руськой маткы в Сербії. Фото є із засіданя членів Світовой рады Русинів з другой половины 90-ых років, на котрім видиме дашьк членів СРР (зліва) **Аґата Пілатова** (Чеська република), **Габрел Гатінґер** (Мадярсько), **Павел Роберт Маґочі** (Северна Америка), **Андрій Копча** (Польско), **Іван Турияница** (Україна). -АК-

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou MK SR – program Kultúra národnostných menšín 2008. Poverená funkciou šéfredaktorky: Anna Kuzmiaková, redaktorka Silvia Lysinová. Grafická úprava: Róbert Vico. Adresa redakcie: Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. Predplatné na rok: 6,64 €, do európskych štátov: 11,66 € do mimoeurópskych štátov 30 \$, číslo účtu: 2660718084/1100. Výroba: ADIN, s. r. o., Prešov. Registračné číslo: MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciamе. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
“D+4”
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 03 Prešov 3